

Jaarverslag 2024 Vogelringstation het Gooi

Vogelwerkgroep Het Gooi en Omstreken

Rapportnummer 333
eISSN: 2950-5968

Rudy Schippers

www.vwggooi.nl

Jaarverslag 2024 Vogelringstation het Gooi

Het nieuwe jaar begon met uitzonderlijk nat en stormachtig weer waarbij op 7 januari het hele terrein, de parkeerplaats en het aangrenzend weiland onder water stond. Zo nat hadden wij dit nooit eerder meegemaakt. Door de storm in de week daarop werd een deel van de steiger van baan 8 weggeslagen en werd een van de ringbanen versperd door een grote omgevallen boom. Door dat lang aanhoudende hoge water bleek het ook moeilijk voor de rietsnijders om ons terrein te bereiken waardoor er dit jaar veel oud riet te zien was.

Sindbis virus

Uit onderzoek door het Erasmus Medisch Centrum van een op 17 januari 2024 bij Oud Valkeveen gevangen en bemonsterde Roodborst bleek die besmet te zijn met het Sindbis virus. Over dit virus is nog maar weinig bekend afgezien van het feit dat het overgedragen wordt door muggen waarbij zangvogels besmet kunnen worden. Het virus heeft een wereldwijde verspreiding waarbij trekvogels een mogelijke rol spelen. Het wordt sporadisch ook bij mensen aangetroffen met symptomen van artritis, hoofdpijn en meningitis. De meeste gevallen worden gerapporteerd uit Finland, Rusland en Zweden maar ook uit Zuid Afrika. De naam Sindbis is afkomstig van een district ten noorden van Cairo in Egypte waar het voor het eerst in 1952 werd aangetroffen.

Voorjaarstrek

Met het ongebruikelijk warme voorjaar vingen wij op 3 maart al de eerste **Tjiftjaf** en op 17 maart zelfs 21 tjiftjaffen op een ochtend en hoewel op zich geen uitzonderlijk hoog aantal, hadden wij nooit eerder in maart een dag met 20 of meer tjiftjaffen.

Vrijwel elk jaar trekken er **Noordse fitissen** (*Phylloscopus trochilus ssp acredula*) langs de Gooimeerkust. Ze zijn te herkennen aan hun wit-grijze kleed en donkere poten. Dit jaar hadden we op 14 april een verrassende terugvangst van een Noordse fitis die vorig jaar op 10 april in exact hetzelfde net gevangen was. Het was een man die het

hele voorjaar van 2023 bij Oud Valkeveen gebleven is en daar

voor het laatst terug gevangen was op 27 juli 2023. Na vertrek naar West Afrika is hij nu dus weer naar Oud Valkeveen teruggekomen.

Dit is nogal uitzonderlijk omdat van Noordse fitissen niet bekend is dat zij in Nederland broeden. Een interessante aantekening hierbij is dat wij op 23 juni vijf jonge fitissen in de netten kregen, waarvan twee met duidelijk donkere poten. Deze ondersoort van de Fitis broedt normaal gesproken van Noord Scandinavië tot aan West Siberië. Gezien het bestaan van overgangsvormen tussen de ondersoorten met geelgroene tot grijze en bruine tinten wordt het verschil op ondersoort niet door iedereen erkend.

Op 28 april kregen we een **Paapje** in het net. Het bleek een jong mannetje te zijn die, op basis van zijn hoge vet score, duidelijk nog een lange reis voor de boeg had. Van paapjes is bekend dat hun overwinteringsgebied in Centraal Afrika ten zuiden van de evenaar ligt. De meeste paapjes worden hier in augustus of september gevangen. Dit was pas de derde keer dat wij in het voorjaar een paapje vingen.

De CES

Met enige regelmaat wordt ons gevraagd hoe het er voorstaat met de vogels van Oud Valkeveen. Omdat tijdens de CES goed vergelijkbare gegevens verzameld worden waarbij de netopstelling constant is en de tijd van het jaar vergelijkbaar is, konden we de data van 2014 en 2024 met elkaar vergelijken. Hierbij hebben wij gebruik gemaakt van vrouwtjes met een startende broedvlek tot en met vrouwtjes die jongen hebben (broedstadia B3-B6)

Vrouwtjes met broedvlek B3-B6 tijdens CES periode 2014 netten 1-7

CES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal
	13-apr	27-apr	4-mei	18-mei	25-mei	8-jun	15-jun	22-jun	6-jul	13-jul	
Tijftjaf	3	5	3	1	3	2	1	1	1	3	23
Fitis			1			2	1				4
Baardman	1										1
Matkop	1				1						2
Boomkruiper	1										1
Staartmees	1										1
Winterkoning	1				2			1			4
Heggenmus		2			1			1		1	5
Merel	2			1	1	2	3				9
Vink		1									1
Appelvink					1	1					2
Boomklever					1						1
Nachtegaal				1		2					3
Grasmus				1					1		2
Zwartkop			2	1	5	2		2		1	13
Tuinfluit				4		2	2	2	1	2	13
Rietgors			1	1	2						4
Bosrietzanger				1	1	1			1	1	5
Kleine Karekiet					4	16	9	6	10	3	48

Vrouwtjes met broedvlek B3-B6 tijdens CES periode 2024 netten 1-7

CES	I	II	III	IV	V	VI	VII	VIII	IX	X	Totaal
	14-apr	28-apr	5-mei	19-mei	26-mei	9-jun	16-jun	23-jun	7-jul	14-jul	
Tijftjaf	2	1		2	1		2			1	9
Winterkoning							2	1			3
Boomkruiper									2		2
Roodborst							1	1	1		3
Heggenmus						1					1
Zwartkop			4	1		3			2		10
Tuinfluitier				5	2	2	2			1	12
Grasmus						1					1
Goudvink						1					1
Vink							1				1
Nachtegaal				1							1
Zanglijster				1							1
Merel				1				1			2
Blauwborst									1		1
Cetti's zanger		1				1	1		2		5
Rietzanger						1					1
Kleine Karekiet				2	2	3	4	4	4	2	21
Bosrietzanger									1		1

In de afgelopen 10 jaar is de totale vogelstand hier bijna gehalveerd van 142 naar 76 broedparen. Opvallend daarbij is de sterke achteruitgang van de Merel, waarschijnlijk ten gevolge van het Usutu virus. Ook de insecteneters, waaronder de Kleine Karekiet, zijn duidelijk achteruitgegaan. In 2024 hebben drie Tuinfluiters een tweede broedsel gehad net als een van de Cetti's zangers en een Kleine Karekiet. De Cetti's zanger is in 2024 een algemene soort terwijl die in 2014 nog niet als broedvogel voorkwam.

Onze allereerste Cetti's zanger werd in 2009 bij Oud Naarden gevangen waar in de daaropvolgende jaren slechts een of enkelen per jaar geringd konden worden. Ook bij Oud Valkeveen was de soort schaars totdat er in 2017 plots 8 Cetti's geringd konden worden. Dat waren voornamelijk jonge vogels die in september gevangen werden. Het eerste broedgeval vond plaats in 2019 met in dat jaar zelfs drie gevallen. De jaren daarna is de soort explosief gestegen en inmiddels zijn er bij Oud Valkeveen 329 Cetti's zangers van een ring voorzien, waarvan alleen al 74 in 2024. Verreweg de meeste vogels worden in september als jonge vogel geringd na hun dispersie en rui in augustus.

Terwijl de Appelvink in 2014 nog bij ons broedde is die inmiddels een stuk schaarser geworden. De laatste jaren worden ze maar af en toe gevangen, voor het laatst in 2021. Het was daarom een welkome verrassing toen er dit jaar zowel op 28 april als de week daarna een jong mannetje in de netten werd aangetroffen.

De harde wind samen met de zware regenbuien van 5 juli zorgden wederom voor een omgevallen boom op een van de ringbanen terwijl de paden moeilijk toegankelijk waren door al het platgeslagen riet. Ook in de daaropvolgende week viel er veel regen wat wederom resulteerde in platgeslagen riet. In deze periode zijn er nog steeds veel Kleine Karekieten met eieren of jonge vogels in de nesten en het is daarom waarschijnlijk dat de schade groot was.

De najaarstrek

De toch al schaarse **Spotvogel** is de laatste jaren in Nederland nog zeldzamer geworden ten gevolge van de opwarming. Het was daarom een leuke verrassing toen wij hem op 30 augustus in de netten kregen. Dat was weer voor het eerst sinds 2020. Voor die tijd hadden wij vanaf 2007 in totaal 7 spotvogels gevangen.

Op 5 oktober werden wij verrast door een **Sperwergrasmus**, voor ons de eerste vangst in oktober. Verreweg de meeste Sperwergrasmussen worden langs de kust gezien en gevangen terwijl het voor het binnenland een zeldzame soort is. Deze zesde vangst voor Gooimeerkust is toch wel erg uitzonderlijk tegen de achtergrond dat er de afgelopen jaren bij alle Nederlandse ringstations samen gemiddeld maar ongeveer 20 per jaar gevangen worden. Terugvangsten zijn schaars waarbij de vogel die wij op 24 augustus 2016 geringd hadden, twee dagen later opnieuw gevangen werd in de buurt van Brussel. De dichtstbijzijnde broedgebieden liggen in Zuidoost Zweden en Oost Duitsland maar de soort is algemener in Rusland tot West Mongolië toe. Sperwergrasmussen overwinteren in Oost Afrika en met name in Kenia.

De **Bladkoning** wordt de laatste jaren vaker waargenomen en is inmiddels 10 keer bij Oud Valkeveen gevangen. De eerste vangst was in 2014 en sinds die tijd krijgen wij hem gemiddeld om het jaar in de netten zoals ook dit jaar weer op 5 oktober

Het Usutu virus heeft sinds het voor het eerst in 2001 in Europa opdook een snelle verspreiding gehad. In 2012 werden vooral merels massaal dood aangetroffen in Duitsland en vanaf 2016 vielen er ook in Nederland de nodige slachtoffers. Het Erasmus Medisch Centrum stelde Usutu vast bij een grasmus die in 2016 bij Oud Valkeveen bemonsterde was. De laatste paar jaar leek het er op dat er een soort van resistentie was opgetreden maar daar is in dit jaar weinig meer van te merken. Vooral in augustus zijn veel dode merels en zanglijsters aangetroffen waarvan onderzoek uitwees dat in 75% van die gevallen Usutu de oorzaak was, Ook bij Oud Valkeveen zijn dit jaar diverse monsters van vooral merels en zanglijsters positief op Usutu getest.

Tot slot

Gedurende het naseizoen was het vrijwel elk weekend goed weer om te ringen terwijl we ook voldoende mensen hadden om meer netten uit te kunnen zetten. Daardoor vingen we meer vogels

dan in de laatste jaren, wat overigens niet veel meer dan de helft is van wat we vroeger bij Oud Naarden en Oud Valkeveen vingen. Ook de diversiteit is duidelijk minder met in 2024 maar 49 soorten van de in totaal 86 die we de laatste 10 jaar bij Oud Valkeveen gevangen hebben.